

30/4/2024

לכבוד : עמותת ידידי נתן אנדרה שוראקי

הנדון: קידום הדיאלוג הבין דתי באמצעות פועלו של נתן אנדרה שוראקי ז"ל בשיתוף

המכון לחקר היחסים בין יהודים, נוצרים ומוסלמים באוניברסיטה הפתוחה

האוניברסיטה הפתוחה

האוניברסיטה הפתוחה (האו"פ) היא האוניברסיטה היחידה בישראל שמטרתה להנגיש את ההשכלה הגבוהה לכלל האוכלוסייה, ללא תנאי קבלה כלשהם. ייחודה של האוניברסיטה הוא במגוון שיטות הלימוד שלה הכוללות למידה מרחוק באמצעים טכנולוגיים, מעטפת תמיכה מבוססת אינטרנט הכוללת את אתר הקורס, תכנים דיגיטליים ומטלות קצובות-זמן, למידה עצמית, ומפגשי הנחייה פיזית או באמצעים דיגיטליים. האוניברסיטה חותרת למצוינות אקדמית ברמה אוניברסיטאית תוך שילובן של טכנולוגיות חדשניות מהמתקדמות בעולם להוראה מרחוק. בנוסף, האוניברסיטה מאפשרת גם הוראה פרונטלית בעשרות מרכזי לימוד, הפזורים בכל רחבי מדינת ישראל, מִצְפֹּן עד דרום. קרוב לחצי ממרכזי הלימוד המרחביים ממוקמים בפריפריה ובכלל זה בעיירות פיתוח ובערי שדה רבות הרחוקות ממרכז הארץ, דבר המגביר את נגישות ההשכלה הגבוהה באזורים אלו. זוהי האוניברסיטה הגדולה בישראל עם כ- 50,000 סטודנטים רשומים לקורסים, אשר מייצרת ביטחון חברתי לאוכלוסיות מוחלשות בזכות העובדה שהיא מנגישה השכלה גבוהה לסטודנטים שאינם יכולים ללמוד באוניברסיטאות האחרות (ביניהם אלפי סטודנטים מן הפריפריה החברתית והכלכלית בישראל), זה היחוד שלנו וזה מה שהופך את האוניברסיטה הפתוחה למוסד אקדמי חיוני כל כך.

המכון לחקר היחסים בין יהודים, נוצרים ומוסלמים

המכון לחקר היחסים בין יהודים, נוצרים ומוסלמים עסק מאז הקמתו בעידוד המחקר האקדמי בנושא היחסים בין הדתות המונותאיסטיות המרכזיות. במסגרת זו נוצרו שיתופי-פעולה עם מוסדות אקדמיים אחרים ועם קבוצות חוקרים מישראל ומחו"ל להגברת המחקר בתחום. הכנסים והפרסומים עסקו, לרוב, בעיון מחדש בתקופות היסטוריות שונות כגון ראשית הנצרות וראשית האסלאם, מסעות הצלב, או בבחינה מחודשת ומעודכנת של תופעה דתית אחת מתוך פרספקטיבה השוואתית בין הדתות המונותאיסטיות השונות (כגון תפילה, מקומות קדושים, גיור והמרה, וצליינות אצל שלוש הדתות, ועוד). הפעילות הזאת זוכה לתמיכה ולהכרה של הנהלת האוניברסיטה הפתוחה, של ציבור החוקרים הנוטל בה חלק ושל קהל משכיל המתעניין בסוגיות הללו מהארץ ומהעולם.

בשנתיים האחרונות הוספנו אפיק מחקרי אקטואלי מעבר לאפיקים ההיסטוריים והעיוניים הקיימים. במסגרת זו נערכו כנסים אקדמיים שעסקו בסוגיות עכשוויות הנוגעות ליחסים בין הדתות בישראל. האירועים הללו זכו לחשיפה תקשורתית וציבורית רחבה והצביעו על המחסור הקיים בידע אודות הקהילות הדתיות הקיימות והפועלות בארץ.

פירוט התכנית המוצעת

התוכנית כוללת שישה אפיקים מרכזיים

- (1) פיתוח מדד סובלנות הכולל סקר היחס לקבוצות דתיות בחברה הטרוגנית והסובלנות כלפי האחר
- (2) כנס ממוקד המנתח אירועים לפי מדד הסובלנות והשלכותיהם על קובעי מדיניות
- (3) במת שוראקי לשיח בין-דתי
- (4) פרס שוראקי לספר מחקר העוסק בשיח בין-דתי
- (5) מלגות לסטודנטים החוקרים וכותבים תזה לתואר שני בנושא בין-דתי
- (6) תרגום ופרסום ספר פרי עטו של אנדרה שוראקי
- (7) מדור לשימור והנצחת פועלו והגותו של אנדרה שוראקי באתר המכון הכולל פרויקט דיגיטיזציה של כתבים.

כאמור, התרומה הכספית של עמותת ידידי אנדרה שוראקי מיועדת למימוש התוכנית המוצעת. התרומה תאפשר להניע את ששת האפיקים שהוצעו בתוכנית אשר תתמקד בבחינת היחסים בין הקהילות והדתות. לשם כך, אנו מציעים שלצד המשך המימון של המכון על-ידי הנהלת האוניברסיטה תיחשב התרומה של עמותת ידידי אנדרה שוראקי לתרומה ייעודית שמטרתה להגביר את הפעילות האקדמית והציבורית של המכון, בעזרת תמיכה בפעילות מחקרית בנושאים שייבחרו ומתן במה לשיח הציבורי לטובת היחסים המשותפים בין כל חלקי החברה הישראלית המשוסעת בהיבט הדתי. מושג מפתח שינחה וילווה את הפעילות יהיה מדד הסובלנות. זהו אחד מפירות העשייה שעליהם שקד אנדרה שוראקי בכתביו ובפועלו הציבורי והאינטלקטואלי.

להלן תיאור הפעילות של כל אחד מששת האפיקים שבהם נרצה להתמקד.

(1) מדד הסובלנות השנתי

אחת ממטרות העל שיציב המכון בתוכנית המוצעת היא הגדרת מדד סובלנות שייקרא "מדד שוראקי לסובלנות". מדובר במדד כמותני ואיכותני אשר יבחן את המעמד המשפטי והמציאות בפועל של קהילות דתיות בישראל. המדד יורכב משני חלקים: החלק הראשון יתמקד בהתייחסות של המדינה לקהילות הדתיות בישראל (מדיניות, חקיקה, מוקדי חיכוך וכו'), ובמיוחד יתמקד בתפקודם של משרדי הדתות, המשפטים, הפנים, חינוך ותרבות, ומשרד החוץ. בנוסף למשרדים הממשלתיים, ייבחנו פעילותם של סמלי ממשל נוספים, כגון, השלטון המקומי (עיריות), המשטרה ובית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ, וכל גוף אחר שקיבל סמכויות ואחריות בעניינים הנוגעים למעמדן ורווחתן של הקהילות הדתיות במדינת ישראל, בדגש על הקהילה הנוצרית, המוסלמית והדרוזית שהן קהילות מיעוט דתי בישראל. החלק השני יעסוק במדידה סטטיסטית של הסובלנות הדתית בתוך החברה הישראלית, בין הקהילות השונות וכל אחת, בהתייחסותה לקבוצות מיעוט בקרבה. לדוגמה, המדד יבחן וימדוד את היחס לרפורמים בישראל מצד אחד, מנקודת מבטם של הציבור החילוני ומאידך, מנקודת מבטם של החברה החרדית, שהיא כידוע הזרם המוביל את נושא דת ומדינה בישראל.

התועלת ביצירת מדד שוראקי לסובלנות תהיה כפולה: היא תספק מידע אודות ההתייחסות של המדינה כלפי קהילות דתיות בישראל שלגביהן אין נתונים רשמיים. התוכנית שתישא את שמו של אנדרה שוראקי תהיה הגורם המרכזי בנוף האקדמי החוקר והמפיק את הידע הזה אשר יועבר לרשויות הנוגעות בדבר, לכנסת ולתקשורת, אך בה בעת גם לקהילת החוקרים במדעי החברה – סוציולוגיה, מדע המדינה, אנתרופולוגיה, כלכלה והיסטוריה (מודרנית ובת זמננו) – שמעט מאוד מכתבתם המחקרית עסק בקהילות הדתיות הללו.

המדד יכלול בתוך דו"ח המכון על מנת להציג ידע מעודכן ושימושי בנוגע לקהילות הדתיות השונות, שהידע האקדמי עליהן מועט ולעיתים זניח עד כדי התעלמות. לדוגמא, קיימים מסדרים נוצריים שחיים בקרבנו עשרות שנים שמעמדם והגדרתם לא אופיין, והם בבחינת שקופים לחברה הישראלית, במוסדות הממשלתיים הרלבנטיים ותלויים בחסדי ארגוני-תמיכה או סעד משפטי.

2) כנס מדד שוראקי לסובלנות

עם פרסום המדד ייערך כנס באוניברסיטה הפתוחה ברעננה, ובו יוצג המדד וירצו עליו וסביבו חוקרים מתחומי דעת שונים. מטרת הכנס תהיה להציג את ממצאי מדד שוראקי לסובלנות למקבלי ההחלטות, לתקשורת, ולציבור הרחב.

3) במת שוראקי לשיח בין-דתי

במת שוראקי לשיח בין-דתי תכלול כעשר הרצאות חודשיות בשנה (מאוקטובר עד יולי כולל) בנושא בין-דתי, בדומה להרצאות הדיוואן. הנושאים לא יהיו מוגבלים לישראל ולמזרח התיכון אלא לשיח הבין דתי יהודי-נוצרי, ויהודי-מוסלמי בהווה בעבר, וגם מוסלמי-נוצרי. המרצים בבמת שוראקי יהיו חוקרים וותיקים וחוקרים צעירים ותנתן במה לדוקטורנטים העוסקים בנושא זה בתזה שלהם. ההרצאה תהיה מבוססת על ספר או מאמר שהתפרסם, או על מחקר בכתובים שלא הושלם וטרם פורסם.

4) פרס שוראקי לספר מחקר בנושא השיח הבין-דתי

מבין ספרי המחקר המתפרסמים מידי שנה בנושא השיח הבין-דתי ייבחר ספר שנכתב והתפרסם לאחרונה בישראל. לבחירת הספר יתלווה פרס כספי שיוענק למחברו. בכוונת התוכנית לחלק עוד שני פרסים המיועדים לספר שהתפרסם באנגלית, ולספר שיצא לאור בצרפתית. שלושת הזוכים יוזמנו לכנס שייערך באוניברסיטה הפתוחה, לשאת הרצאה לכבוד קבלת הפרס.

5) מלגות מחקר לסטודנטיות ולסטודנטים

תוענק מלגת מחקר לסטודנט או סטודנטית במסגרת אחת מתכניות הלימודים לתואר שני עם תזה באוניברסיטה הפתוחה. חלקה הראשון תועבר לסטודנט עם קבלת הפרס, וחלקו השני בתום השלמת המחקר והפקת התזה.

6) תרגום ופרסום ספר אנדרה שוראקי

עד כה תורגמו לעברית ופורסמו בהוצאה לאור בישראל שני ספרים בלבד שלנתן אנדרה שוראקי: הרצל, חיים וחזון (הוצאת עם הספר, 1962) וחיבורו החלוצי קורות היהודים בצפון

אפריקה (עם עובד, 1975). כדי להתגבר על המחסור הקיים ולקדם את הפצת יצירתו ומשנתו של נתן אנדרה שוראקי, המכון ידאג לתרגם ולפרסם בהוצאתה האוניברסיטה הפתוחה ספר אחד פרי עטו כל שלוש שנים. הספר שיימסר לתרגום ולפרסום ייבחר על-ידי צוות שיוקם למטרה זו. נציג העמותה יוזמן ליטול בו חלק.

7) מדור הנצחה באתר המכון

הקצאת פינת הנצחה עם תכנים קבועים ומתחלפים המציינת את פועלו והגותו של נתן אנדרה שוראקי. הן נציגי העמותה והן ראש המכון יקימו צוות היגוי לקביעת התכנים ואופן הצגתם.

הוקרה קבועה

- א. פינה בספריה להנצחת שוראקי
- ב. לוחית הוקרה בקיר התורמים הראשי בלובי הבניין ברעננה (נקיים טקס חגיגי להסרת הלוח)

הוקרה בזמן תרומה

- ג. כנס שנתי ע"ש שוראקי
- ד. פרס שוראקי לספר מחקר בנושא בן דתי
- ה. במת שוראקי לשיח בין דתי
- ו. כנס מדד שוראקי לסובלנות
- ז. תרגום ופרסום ספר פרי עטו של נתן אנדרה שוראקי
- ח. מדור הנצחה באתר המכון
- ט. שדרוג ואחזקת אתר האינטרנט www.andrechouraqui.com

בברכה,

שירי טל

מנהלת קשרי חוץ ופיתוח משאבים